

"כמו כולם" אופרה במערכה אחת מאת אבירם פרייברג:

מוזיקה: אבירם פרייברג
ליברית: אבירם פרייברג על פי פרוטוקולים של אסיפות קיבוץ חוקוק ומכתבים של חבריו.

פרולוג:

אהובה שוץ: כן, אלו היו הזמנים...
אז, לא חשבתי על ניצול או קיפוח; זו היתה העבודה שאותה היה צריך לבצע,
גם אם התנאים לא היו טובים. דומני, שזו היתה הרוח הכללית - עבדנו אז
בנאמנות ובאמונה שצריך לעשות את המוטל עלינו ולתרום.
כן, אלו היו הזמנים...

תמונה ראשונה:

אסיפה כללית, בחירת אקונומית.

חיים אמני: מחמת מחלתה של יהודית אין היא יכולה להמשיך ובלית ברירה מציעים את
אהובה שוץ.

חברי הקיבוץ: בלית ברירה. אהובה שוץ?
אריה (יושב ראש האסיפה):

"...אינו רואה הצעה של בחורה לאקונומיה בחוקוק מתאחמה להשלטת סדר
וארגון במטבח".

בנימין פינק: העבודה במטבח ובחדר האוכל אינה יכולה להמשיך בצורה הנוכחית.
אריה: לדעתו:

בנימין פינק: לא נורא אם יוציאו אפילו חבר מרכזי מענף אחר ויכניסו אותו לאקונומיה.
אריה: הצעתו:

להחזיר את הענין לועדת עבודה.

שלמה לוי: לאו דווקא בחור יכול להתאים לתפקיד זה. יכולה להתאים גם בחורה. אהובה
שוץ יכולה להתאים לתפקיד ורצוי שתעבוד במטבח יותר מאשר במכבסה.

אריה: הצעתו היא:

שלמה לוי: לקבוע בחורה אחראית לחדר אוכל...

אריה: ומציע את:

שלמה לוי: זהבה יום-טוב שתוכל לעבוד באקונומיה ובאותה תקופה לשלוח את אהובה שוץ
לקורס לאקונומיה.

חברים: זהבה יום-טוב.

אוטי: יש להפריד את חדר האוכל מהמטבח.

אריה: אבשלום - "כופר בגישה ש..."

אבשלום: ... בחור בעל כושר ארגוני יותר מאשר חברה.

אריה: הצעתו:

אבשלום: לבחור אקונומית, שתהיה אחראית על האקונומיה ובחור על ידה שיארגן את
שאר עבודות המטבח.

חברים: כופר, כופר. "יותר מאשר חברה".

אריה: שרה'לה... לדעתה:

שרה'לה: גם לבחור מותר לעבוד במטבח, להוריד חלק מנטל העבודות מעל שכמה של
האקונומית ולהרכיב צוות אחראיים.

חיים שכטר: באם ירכיבו צוות מתקבל על הדעת למטבח, הרי שהדבר יפגע בבתי הילדים
או בענפים המכניסים. פגיעה בענפים המכניסים היא פגיעה יותר רצינית מחדר

אוכל.

חברים: "באם..."

- דינה רוט: יש לה הצעה נוספת – ראובן הרט.
חברים: ראובן הרט?
דינה רוט: נימוקה הוא שבחור...
אריה: "...בחור מתאים יותר".
פוני: אהובה חייבת להשאר במכבסה, משום שהיא הצליחה יותר מכל אלה שעבדו בה.
- חברים: חייבת! חייבת!
אריה: לדעתו:
פוני: צריך לבחור חברה, שיש לה סמכות במטבח.
חברים: סמכות! סמכות!
פוני: לא האקונומית היא הקובעת, כי אם צוות העובדים.
אריה: אורי שמעוני... לדעתו:
אורי שמעוני: צריך לקיים דיון פעם באסיפה לגבי חדר האוכל והמטבח. לדעתו, חבר יותר מתאים.
- שלמה לוי: להחזיר את הדיון לוועדת עבודה, לבדוק יותר את העניינים ולקבוע תכנית בחדר האוכל.
- שלום קפלן: שלום קפלן. אין מה להחזיר את הדיון לוועדת עבודה. מקבל את הצעתו של אורי שמעוני.
- חיים זוהר: חיים זוהר. הביה היא מה התפקיד של האקונומית.
חברים: לדעתו...
חיים זוהר: חייבים לצמצם את עבודות הנקיון ולארגן יותר את המטבח וחדר האוכל.
יהודית: אהובה שוץ מתאימה ויכולה למלא את התפקיד.
אריה: דעתה של ועדת מטבחים היא אחרת מאשר דעתו של חיים זוהר.
אורי שמעוני: עומד על הצעתו.
אריה: עומד על הצעתו להכניס את דינה רוט להצעות לתפקיד האקונומית.
זהבה שם-טוב: זהבה יום טוב... אינה מתנגדת.
חברים: זהבה שם-טוב: ... להצעה של דינה רוט, בתנאי שאהובה שוץ תעזור על ידה.
זהבה: "אינה מתנגדת, בתנאי..."
אריה: דינה לבד לא תעמוד בתפקיד מבחינה בריאותית.
זיוה: זיוה...
אריה: מתנגדת להכניס את דינה רוט להצעות, משום שדינה עומדת בהצעות למטפלת בית הספר.
- אריה: שרה הדר...
שרה הדר: הגיע הזמן לבחור שתי אקונומיות, שתארגנה גם את העובדים מארבע לפנות בוקר.
אריה: נורית...
נורית: מתנגדת להצעה של דינה רוט, משום ששיטת עבודתה של דינה אינה רצויה לה מבחינה בריאותית. על ידי שעות נוספות של עבודה היא מחפה על כל הפנצ'רים במטבח.
אריה: הצעות להצבעה:
אלף: בחירת אהובה כהצעת יחיד.
בית: דיון בשאר ההצעות בוועדת עבודה.
גימל: לבחור אחרי דיון בוועדת עבודה.
- (הצבעה)
- בעד בחירת האקונומית הערב- תשעה חברים.
דחיית בחירת האקונומית לאחר דיון בוועדת עבודה- רוב.

תמונה שניה:

ביקור ועדת מטבחים:
ועדת מטבחים (מקהלה):

עד היום היתה עבודת האקונומית ללא תקציב וללא סדרים. בהמלצת ועדת מטבחים הוחלט לתת לאקונומית יד חופשית בתוך מסגרת התקציב אשר יתקבל במזכירות. כמובן, בתנאי שהאקונומית תיכנס למסלול מסודר של רישום וקיצוב.

הוחלט להעלות את הרמה המקצועית ע"י השתתפות בקורסים. בשלב ראשון- בישול לילדים. לאור המצב הכספי הוחלט לצמצם את הדרישה ולהסתפק בסירי לחץ.

יש לדאוג לאקונומית מחליפה, אולם אין להחליף את האקונומית בזמן הקרוב.

וועדת מטבחים תתגייס לעזרתנו במאמצים הכספיים, כדי לסיים את עבודת חדר האוכל החדש. דבר חיוני ממדרגה ראשונה בגלל מספר הנפשות הנוכחי.

תמונה שלישית:

אסיפה כללית- הנושא: שליחת אהובה לקורס אקונומיות

אריה: הוחלט לשלוח את אהובה בהודמנות הראשונה.
חיים אמני: הדבר לא כל כך מסתדר, כי זהבה, שהיתה צריכה להחליף אותה, לא תוכל מצד שני, אי אפשר להמשיך ככה, כי לא נוכל לדרוש מאהובה את העבודה הרצויה ללא ידיעות מסויימות בעניין.

אריה: דויד שין...
דויד ש: חושב שאהובה צריכה כן לקבל את האפשרות להשתתף בקורס, כי הוא נחוץ לה. כי אקונומיה זה מקצוע, ודרושים בו ידיעות.
חברים: "כי אקונומיה זה מקצוע, ודרושים בו ידיעות".

אריה: שלמה לוי...
שלמה לוי: לדיעתו של דויד שין, התקופה שאנחנו עומדים בה קשה מאד. תהיינה עזיבות, לכן זה דורש שתהיה עובדת קבועה בעלת ידיעות.

אריה: זהבה...
זהבה: מוכרחים להביא את אהובה למשקים, על מנת לראות שם איך מתנהלת העבודה, כי בקורס עצמו גם לומדים בישול, וזה לא נחוץ כי יש לנו מבשלת קבועה.

אריה: אורי שין...
אורי ש: אהובה תצא אמנם, אולם יותר מאוחר.
חברים: תצא אמנם... יותר מאוחר...
אורי ש: כי בעיית האמהות והמחלה נפוצים בתקופה הקרובה.

אריה: פוני...
פוני: לא צריך להסתמך על גנוסר כי אני יודע מנסיון שהעבודה שם לא דופקת.
חברים: לא דופקת!

פוני: אצלנו זה הולך יותר טוב, לכן, יש לחשוב על המשק יותר.
בנימין: אני לא מתנגד ליציאתה של אהובה, אולם עד כמה שידוע לי, בלתי אפשרי להסתדר בלעדייה במטבח בינתיים, כי למשל בעיית האוכל לשדה לא יכולה להסתדר ע"י אחת הבנות הבאות בחשבון.

חברים: לא מתנגד! בלתי אפשרי!
אריה: ניגשים להצבעה!
בעד יציאתה של אהובה להשתלמות - 21 חברים.

נגד 3 חברים.
ההמשק נדחה לאסיפה הבאה

תמונה רביעית:

ממכתבייה של סג"מ אסתר בריל:

אסתר: לחברי ועדת קשר שלום!
שמחתי מאד לקבל סוף סוף את הדף לאינפורמציה ועלון המשק שזה שנים רבות לא הגיעו אלי. אגב, מניין "הצמחתם" לי כזה מין מספר אישי? אני חוזרת וכותבת שלדעתי, לא יקרה לכם כלום כלום אם לפעמים תוסיפו מילה כתובה בכתב יד ואם תזכירו את קיומכם ע"י שליחת הדואר לעתים תכופות יותר באשר עד כה (בערך פעם אחת למשך 3-4 חודשים).

אינני יודעת אם שמתם אי פעם לבכם לעובדה שאני מופיעה במשק לעתים נדירות ביותר. על כל פנים, נראה לי, שזה לא משנה לגבייכם ולא כלום. הרגשה זו מצדי אינה ממריצה ביותר לבוא ולבקר. אחד הגורמים למיעוט ביקוריי הוא שגם בבואי, אין לי ענין רב ויש לי הרגשה של אורחת.

גיליתי במכתבי זה את קלפי ואינני יודעת איך תסתכלו על דבריי. אם מישהו מכם ינסה להעמיד את עצמו במצבי, הרי שוודאי יבין אותי.

איך שלא יהיה, קבלו את דברי ברצינות כדברי אמת כמו שנכתבו.

בינתיים שלום ולהתראות, אתי.
מכתב שני:

לחבריי ועדת קשר שלום,

תגובתכם השקטה על מכתבי, כלומר, חוסר תשובה מעידה שוב על רצונכם החזק לשמור על קשר.

מידי פעם אני נתקפת כעס רב עלייכם, אבל זמן רב אני פשוט אדישה לגבי יחסכם השקט, ואינני מנסה ואינני מקווה לשנותו. יש ששואלים אותי מה בכוונתי לעשות אחרי הצבא, ואני עונה בכנות, ללכת לחוקוק, אבל יש לי לפעמים הרגשה מזרה, שאני רודפת אחרי משהו הדוחה אותי מלפניו. אין לי כל כוונה להטיף לכם מוסר, לא לועדת קשר ולא לאף אחד במשק. אני רוצה פשוט, שתנסו להעמיד עצמכם במקומי. אתי.

מכתב שלישי:

לועדת קשר שלומות,

היום קיבלתי את מכתבכם, ותשובתי תהיה קצרה, בעיקר כדי לכפר על הכעס ועל החרון ששפעתני במכתב ששלחתי אתמול. שמחתי, כמובן, לקבל את המכתב ועל כך תעיד גם מהירות תשובתי. בינתיים שלום וסליחה על כתב היד הגרוע. אשמם בכך גם דף הנייר וגם קוצר רוחי. אתי.

תמונה חמישית: (אספה בהשתתפות חברי מזכירות הנוער העובד- יאיר קלוסקי)

אריה: מעלים לדיון:

אלף. המשך עבודתה של שרה ו. לחצי שנה.

1. ביקורם של חברי המזכירות בקשר לגיוסו של יאיר בנוסף על החברים העובדים בתנועה.

2. דחיית שחרורה של שרה ו. לחצי שנה נוספת, עקב הנסיבות- ועידה בתנועה.

חברים: עקב הנסיבות...

שרה ו': אמורה לסיים את עבודתה בינואר. המזכירות רוצה לגייסה לעבודה במזכירות לצורך עבודה מיוחדת ולהאריך את גיוסה עד יוני.

חברים: המזכירות...

שרה ו': מאידך, לא יוחלפו שליחים עד לועידת התנועה באפריל, בעקבות הצעות למועצת הקהב"מ (הקיבוץ המאוחד).

התביעה באה מסיבות הכרחיות.

חברים: הכרחיות...

שרה ו': התביעה מהמשק היא למנוע סיבוכים מיותרים ולאשר את גיוסה של שרה למחצית השנה הנוספת.

אריה: חיים ז'...

חיים ז': מזכירות התנועה חייבת לתבוע קודם כל מאלה שאינם נותנים. קיים גבול לגבי הנוער העובד. המשק קיים לא על מנת להחזיק את הנוער העובד אלא גם חייב להחזיק את עצמו.

אריה: דויד ש'... טוען ש...

דויד ש': ...חוקוק מילאה את מכסתה בתנועה, במזכירות הקיבוץ וגם בגיוסים לסמינרים. סה"כ יהיו 9 איש בתנועה, והרי זו כל המכסה. קורא תגר על המזכירות, שאינה תובעת מאותם שאינם נתבעים.

אריה: אורי...

אורי: ההשלמה ממלאת את מקומה של חברת הנוער מבחינת העבודה, ואין באפשרות המשק להוציא עוד אנשים. להיפך, חסרות עוד ידיים עובדות.

אריה: אורי תובע ממזכירות התנועה...

אורי: ...לברר תחילה את מצבה של חוקוק בוועדת הקיבוץ המאוחד. חוקוק לא תתקן את המדינה, לשם כך יושבות וועדות הקיבוץ.

חברים: "חוקוק לא תתקן את המדינה!"

אורי: מתנגד לשליחתו של יאיר!

אריה: שלום ל'... טוען ש..

שלום: חוקוק בתנועה מתבלטת למדי. 6 אנשים הינם מספר גדול של שליחים לתנועה.

אריה: עמי...

עמי: תובע לצאת מתוך צרות עין זו של אי שליחת אנשים, אולם האם בזה תפתר השאלה לגבי עתידו של הקיבוץ ושל משק חוקוק בתוכו?! המשק חייב לשלוח את האדם הנוסף. כשם שחוקוק יודעת לתבוע מהתנועה, כך חייב המשק להבין את התנועה.

אריה: אילן...

אילן: מציע לא להוציא אדם נוסף לתנועה עד שיוכיחו שמשקים שלא מלאו את מכסתם כחוקוק ימלאו אותה.

יאיר ק.: תובע את גיוסו של יאיר מ. עקב הבטחת גיוסו של יאיר לפני מחצית השנה, לפני בוא ההשלמה. תובע את פרעון השטר, מאחר שמקומו של יאיר נקבע בתנועה ומחכים לו. המשק מחזיק בו כבן ערובה לשליח החייב לחזור.

- אריה: הצבעות- לא לשלוח- 15, לשלוח- 12. סוכם, לא לשלוח.
יאיר ק.: עיכובה של שרה ו. לחצי שנה לא יהיה מעל לחשבון 10%, אלא בזמנו יחזור משהו אחר הביתה.
אבשלום: חשוב ששליחותה של שרה ו. תוחלף בזמן.
דוד ש': מציע ששרה ו' תביא את דברה לאסיפה ותומך בתביעת המזכירות.
שרה ו': מביעה את תלישותה מהמשק, לעומת התבססות לאחר שנים של חינוך תנועתי לעבודה ולחינוך קיבוצי. יש גבול לדרישות מהחברים!
חברים: יש גבול!
אבשלום: מציע לדחות את הדיון למחר, מפאת השעה המאוחרת.
חברים: מפאת השעה המאוחרת...
אריה: האסיפה דחתה את ההצעה. בעד דרישת המזכירות 7, נגד 9.
יאיר ק' ושרה ו' הוקדים טנגו.

תמונה שישית:

- אילן: על האסיפה לאשר סופית את יציאתו של יוחנן.
שלום (יושב ראש): בהצעות- יוחנן, ברכה, אביבה, עובד. מבין שלוש ההצעות, אביבה, ברכה, עובד, יש לבחור הצעה אחת.
אבשלום: יש לשלוח פרט ליוחנן שני אנשים לסמינר רעיוני לשליחים, ומהם יצא אדם מהמשק לשליחות.
שלום: בעד אשור יוחנן לשליחות? - 33, נגד? - 1. בעד לבחור אדם אחד משלושה? - 24, בעד ההצעה לבחו שניים משלושה? - 2.
מאיר שורצמן...
מאיר שורצמן: אביבה אינה מזדהה עם הקו הפוליטי הנדרש, ולכן אין להוציאה לתנועה. זיוה: מעלה את הנימוק של מאיר, וכן המומק בקשר לעבודה בטפול ילדים- הצורך ההכרחי במטפלת קבועה.
שלום: צ'ינגה...
צ'ינגה: ברכה היא האדם המתאים במקום המתאים.
שלום: שרגא...
שרגא: יש למלא התחייבות, לא רק מבחינת הכמות, אלא גם מבחינת האכות, ולכן ברכה היא האדם המתאים. האדם היוצא צריך להיות מרכז סניף.
שלמה לוי: ברכה אינה האדם המתאים, אך בלית ברירה, ואם אין הצעות אחרות אצביע בעדה, אף כי לדעתי, לא תמלא את השנתיים שלה.
חברים: בלית ברירה...
שרה ו': לדעתי חסרה ברכה את כל הנקודות הקובעות ביותר בהדרכה בקרב נוער עובד של ממש. לסניפי הנוער הלומד, שכאלה קיימים רק שניים, אין צורך באדם נוסף. לדעתי, מתאים עובד לתפקיד הנדרש.
שלום: בעד ברכה? - 11, בעד אביבה? - 8, בעד עובד? - 15.
הצבעה נוספת: בעד ברכה? - 11, בעד עובד? - 22.
עובד יוצא לתנועה.

תמונה שביעית:

- אבשלום (יושב ראש): יציאת שרה וקס לתנועה.
מסירת אינפורמציה- כששרה השתחררה מהתנועה קיבלנו את דרישות התנועה להוצאת שרה לסמינר קצר. בינתיים היא יצאה להכנת הסמינר לשבוע, ואחר נודע שהסמינר הזה התבטל. לפני שבועיים הגיעה תביעה, ששרה תצא

- לסמינר השליחים, כי אין מי שירכז את שליחי התנועה.
הסמינר החל לפני שבועיים. אין אני הולכת לדבר שאני בטוחה שאכשל בו.
איני יכולה לקבל זאת תוך זמן קצר. איני מוכנה לצאת וזאת לאחר שחזרתי
משנתיים גיוס. דבר שאדם לא יכול לתת הוא לא יכול לתת.
"דבר שאדם לא יכול לתת, הוא לא יכול לתת".
את עבודת שרה בתנועה האריכו זה לא בסדר, שהמזכירות אשרה שהיא תצא
שוב.
לא בסדר!
חברים:
אורי ש': אנחנו לא מחויבים לתת, מאחר שנתנו 9.5% ואיננו צריכים להבהל מאיומים
ולחץ.
אבשלום: הצבעה- נגד יציאתה של שרה?- רוב מוחלט.
- אפילוג:**
- זלמן: החלום הגדול של נעורינו הופיע לנגד עיני בלוי עד מאד. למרות שעברו כבר
למעלה מארבעים שנה מאז שעזבתי את חוקוק, ולמרות שמעולם לא הצטערתי
על ההחלטה לעזוב, קשה היה לי לראות את ביתנו האהוב של שנות החמישים
והשישים תלוי לקיומו במכירת בתי נופש לאנשי חוץ.
בתי נופש.
חברים:
זלמן: שברו של החלום היה, ועודנו נעוץ בחוסר ההבנה של אבות הסוציאליזם בזמנם,
ואבות הקבוץ אחריהם, של טבע האדם, פשוטו כמשמעו.
ההנחה היסודית, גם של התנועה הסוציאליסטית בכלל, והקיבוץ בפרט, הייתה
קשורה לאמונה בבסיסיות השוויון. לכולם בהתאם לצרכיהם, ומכולם בהתאם
ליכולתם.
חברים:
זלמן: לכולם בהתאם לצרכיהם, ומכולם בהתאם ליכולתם.
זה נשמע נפלא, הגיוני ויותר מהכל- צודק.
חוקוק, קצת בעזרתנו (ואולי יותר מקצת), היה בשנים שלפני הקריסה, קיבוץ
קשוח ולא גמיש בכלל, שניסה "בכל הכח" לקיים אורח חיים שוויוני קיצוני.
חושבני, שמותר היום להגיד, שחוקוק של אותם ימים ניסתה לקיים את העיקרון
שכולם אמנם שווים, אבל, כבר אז, היו כאלה שהיו שווים יותר. הרבה יותר!